

A MAGYAR ASSZONY

*A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége
Értesítője*

*Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mária-u. 7. Telefon József 38-66.
Előfizetési ár (divatlappal együtt): egész évre 150 K, félévre 80 K, negyedévre 40 K.
Egyes szám 10 K. Megjelenik minden hó elején, a divatlap minden negyedében.*

2. szám.

Szeptember 1.

BARANYA.

Az elrablott föld haza jön!... Lépésről-lépésre jön és csak egyetlen darabja, de mégis, majd három év után, valahára — végre.

Szent István éjjelén indult vissza Baranya ősi földje az idegen megszállók talpa alól a magyar koronához. Augusztus holdas éjjelén ment el érte a feltámadt nemzet serege, hogy visszatűzze az öt-templom városára feltámadt háromszínű lobogóját és újból beleillessze István koronájába a kilopott gyöngyöt: — Baranyát.

Ebben a pillanatban örömben néz arra felé minden magyar szem. De az örömben szüntelenül keserű fájdalom nyilal át: annak a földnek nem kellett volna soha elvesznie! Belgrádban 1918 novemberén, Károlyi Mihály és cinkosai vetették oda prédául a szerbeknek. Futásukban Linder megbomlasztott fegyvertelenjei hagyták ott martalékul.

A megszállt tájak szenvedőinek sóhajtása, jajszava és halálhörgése mint végtelen és megszámlálhatatlan átok örvénylik le az áruló országkufárok gyalázatos fejére. De az elviselt szenvedést és égő szégyenünket ez nem oszlatja el.

Pécs kínját, Szigetvár és Mohács és annyi tragikus és ragyogó magyar becsület megaláztatását, nem enyhíti és nem törli el az átok. Enyhíteni és eltörölni csakis a szeretet tud, mely kitárt karokkal öleli vissza a nemzet szívére meggyötört testvéreinket.

Legyen szeretet és megértés azoknak az osztályrésze, akiket megkínóztak. Érje utól a büntetés a kommunista-szerbcinkos megtevesztöket. Nyerjenek megbocsátást azok akiket megtevesztettek.

Ömöljék vissza a nemzet szive-vére a lekötött erekbe, dobbanjon össze Baranya élete a nemzet életével. És ne csüggedjen itt senki. Mostantól kezdve megint többen vagyunk együtt, mi szegény magyarok, és erősen fogva egymás kezét, megnövekedve nézünk a kelő nap felé.

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége megrendülten indul az *elsőkül hazatérők* elé, hogy oda adja nekik millió magyar asszony és leány nagy «Isten hozottját».

Tormay Cécile.

LEVÉL SOPRONBA.

Nektek írok, könnytelt szemmel, sebzett lélekkel írok nektek, soproni asszonyok! Meg akarom írni, hogy minden magyar asszony, hogy az egész Csonka Hazában minden szív egy dobbanással érez veletek; hogy az arcokról eltűnt a mosoly és a szívekben megerősödött a szeretet.

Ne csüggedjeteK, soproni asszonyok! Virágzó Sopron városából nézzeték a multba, s lássátok meg, hogy ez a mai gyász csak egy újabb megpróbáltatás.

Nézzeték vissza, mint ahogy én visszanézek. Messze multak fátyola lebben föl előttem. Fájón kutató szemem mult dicsőségek nagy összeomlását látja, a tatárjárás borzalmai tűnnek elém, mely idők leghasonlatosabbak a maihoz. Látom, amint a mongol által letarolt ország ájultan hever, s a vérvesztett, gyöngye testből galád erőszakkal rabolja el a segítséget ígérő Harcias Frigyes osztrák herceg Sopron, Moson és Vas vármegyéket. . .

Elvonul előttem Sopron minden szenvedése: Ottokár uralma. . . zálogbaadása. . . a két várospusztító tüzvész hatalmas lángjait látom.

S a tűz fénye bennmarad a szememben. Bennmarad és nem jön ki onnan. Egekig lobogó vérvörös lángokat látok. Egeket nyaldosó vérszínű lángok kapnak bele a messze múlt fellebbent fátyolába. A fátyol elhamvad. . . és a tűzben összefolyik a jelen és a mult. Egymásmellé kerül 1241 és 1921, Harcias Frigyes és a mai

Ausztria galádsága. De a tűz csak nem alszik el. S ebben a tűzben, ezek közt, a vérfényű lángok közt élesedik a magyar kard, acélosodnak a magyar izmok. Ebben a vésztojósó világosságban láthatja meg minden magyar szem, hogy foglalta vissza az újr-
 éledő ország 1243-ban Sopron városát!

Nem remény az, amit néktek küldök, soproni asszonyok! Teljes hit az, biztos látása a jövendőnek a történelem jövőbevilá-
 gító, hatalmas kaleidoszkopján keresztül. Hiszek! Hiszek teljes
 szívvel, bizom tiszta látással a jövő igazságában. De azért valami
 csavarja, fojtogatja a torkom . . . tehetetlen fájdalommal szorul
 ökölbe a kezem s égő szemmel nézek nyugat felé, ha a jelenre
 gondolok.

Ne csüggedjeteK, soproni asszonyok! Bizzatok, higyjeteK,
dolgozzatok ti is és — megsegít az Isten!

radvánczi Novotny Margit.

Nem nyugszunk bele!

*Téli szél a targalyakat fujja.
 Mint az Isten égre tartott ujsa,
 Mint megcsufolt, kikacagott álom.
 Állunk egyedül a nagy világon.*

*Elvették s most véle nagyra vannak,
 Törött véres kardját a magyarnak.
 De míg minden nép a sírját ássa,
 Van szava, hogy világgá kiáltsa.*

*Csak mi, csak mi ne verjük kebelünk,
 Csak mi, csak mi emeljük fel fejünk...
 Tiporhatják szüztiszta igazunk,
 Csak mi, csak mi ne hagyjuk el magunk!*

*De hirdessük gúzsbakötött kézzel
 Sebes ajkkal, lázadózó vérrel
 Idézve menny-pokol hatalmaít,
 Hogy béke nincs, hogy béke nincsen itt!*

*Kezünk bár nem pihen a kardvason,
 A sziveinkben nem lesz nyugalom
 Jöhetnek jövő századok s megint
 Csak «Recrudescunt» régi sebeink.*

*E sebek s ez a fájdalom örök
Ettől vonaglik minden magyar rög,
Ettől vérez ki majd nyomunkba háj,
Ettől nem gyógyulnak az unokák!*

*Tátra-erdők ettől búgnak-zúgnak
Ettől reszket lelke minden zugnak,
Puha szívek kövé ettől válnak
Kemény kövek élő szívként fájnak.*

*Amíg élünk, ettől fájunk égünk,
Sírban ettől nem lesz pihenésünk,
Ettől szorul a kezünk ökölbe
Ettől sír a gyermek anyjólbe*

*Fenyőmadár behavazott fákon,
Száraz haraszt téli pusztaságon,
A folyók, fák, a füvek szelleme,
Minden süvit: mi nem nyugszunk bele!*

*Most Lomnicz ormán rakjunk nagy tüzet
Versaillesig lobogjon az üzenet,
Hogy megroppant bár karunk ereje,
Nem nyugszunk bele, nem nyugszunk bele!!*

Végyári.

EGY HOLLANDI JÓBARÁT.

A közelmúltban néhány hónapot Budapesten, körünkben töltött *Kuyper Katalin*, néhai Kuyper Ábrahám, Hollandia volt miniszterelnökének, legnagyobb államférfiának és jóltevőjének leánya. Az apának méltó leánya. Az egész család régi jó barátja Magyarországnak, cselekvővé és bensővé ez a barátság most lett, most, amikor nekünk oly nagy szükségünk van rá.

Az egyik nagy ajándék, amit a Gondviselés rettenetes sor-sunkban és elhagyatottságunkban nekünk küldött: Hollandiának megértő, megérző szíve. Amit ez a kedves, szép ország, ez a jó nép értünk tesz és a mód, a hogyan teszi, mély nyomot hagy a magyar lélekben, sok-sok családnak anyagi és erkölcsi megújulását, emberben és Istenben való hitének új feltámadását jelenti!

Kuyper Katalin a Holland-Amerikai jótékonyági Actionak titkárá és egyik megteremtője. A szó legnemesebb értelemben barátja a magyarnak. Valami titkos erő sugalmazza neki, hogy

épen velünk, a mi gyermekeinkkel tegyen jót. Rajongásig szereti a magyar gyermeket.

Mikor látta, hogy Hollandia — bár csodálatos módon, Isteni beavatkozás segítségével adakozik, — még sem adhat eleget, az ihletnek és a jótett-vágnak egy legszebb pillanatában levelet, cikket írt Amerikában élő hollandi barátainak (amely cikk a legolvasottabb, előkelőbb amerikai ujságban jelent meg) és adakozásra szólította fel őket az éhező, a nélkülöző magyar gyermekek számára. Szava ellenállhatatlan volt, 60 fontot, 6 millió koronát eredményezett nekünk.

Személyesen hozta ezt el hozzánk. 1200 magyar gyermek kapott ebből hónapokon át izletes ebédet, sok-sok százan ruhát és sok család egyéb segítségét. Azért jött el, hogy megismerje azt a népet, amelyet a magáé után a legjobban szeret, azokat a gyermekeket, akikért dolgozik. Személyesen volt jelen az ebédeltetésnél, gyakran a gyermekekkel étkezett, mert öröm kell a szívének, az élet legszebb jutalma. Buzgón tanulja és becsüli szép magyar nyelvünket, hogy a gyermekekhez magyarul szólhasson. Ezenkívül pamutot osztott ki, munkát adott a nagyobb leányoknak, anyáknak, hogy télire harisnyát kössenek és adott, osztogatott erkölcsi erőt, amerre járt, *hitet a jóban*, az emberszereteten, Istenben!

Nagyműveltségű, derült, vidám szellemű, jó, egyenes, igaz, egyszerű és mindenelőtt *hívő* — ez jellemzi őt! Társasága rendkívül érdekes, lebilincselő. Sokat látott, utazott, tapasztalt és egy felséges családi életből szívta magába az erkölcsi erőt, a *lelket!*

Tegyük közkinccsé, mondjuk el azt, amit tőle hallottunk: mikor a holland munkások megtudták, hogy gyermekek éhen vannak, éhen vesznek, hogy ruhátlanok, fáznak és betegek: elhatározták egyhangúlag, szívük sugallatára, hogy az évnak azokon a napjain, amikor általános a munkaszünet, dolgozni fognak és bérüket felajánlják a gyermekek megsegítésére, megmentésére. Ezt meg is teszik. A munkaadók csatlakoztak hozzájuk és ugyanazon napokon befolyt nyereségüket adták ugyanerre a célra.

Ehez nem kell hozzátenni egy szót sem, ez a cselekedet mélyen megindítja a szívet, *Istenhez indítja el.*

Ekkor történt, hogy egy van Lummel nevű egyszerű munkásember, egy szobafestő (érdemes arra, hogy minden magyar tisztelettel említse nevét), felkeresi Kuyper Katalint és elmondja

neki gondolatát, hogy t. i. nemcsak a munkásoknak és munkaadóknak, a nőknek is kellene adakozni, tenni valamit, a *kezüik kézimunkájával* hozzájárulni a segítéshez.

«Én csak a gondolatot adom Kuyper kisasszony, maga tud írni, beszélni, maga valósítsa meg.»

Ezt ez esetet, ami lelki örömet, boldogságot okozott Kuyper Katalinnak, azonnal közlésezi a holland újságokban, több cikket ír, a derék munkás nevét közli, négy hét időt ad a karácsonyi munkára — és négy hét után vagonszámra érkezik a szebbnél szebb kézimunka, a szeretettel, lélekkel készített csecsemőkelengye, gyermekruha stb. stb. A csoda megvalósul, az Isteni beavatkozás az emberszívekbe láthatóvá lesz! És ez történik az Úrnak 1920. esztendejében karácsonykor, amikor megszületett a gyermek Jézus, a *Szeretet!*

1920 karácsonykor várták Hollandiába az első gyermekvonatot. Ekkor több csoda is történt. Lelki csodák, felséges szárnyalásai az édesanyai vágyakozásnak. Mert akkor történt, hogy anyák — akik régen elvesztették egy-egy gyermeküket, némelyek az egyetlent — avagy akik sohasem érezték a gyermekáldás boldogságát: jelentkeztek, hogy kérnek egyet-kettőt az éhező, fázó gyermekek közül, hogy megszenteljék a karácsonyt, az elszállt angyal-gyermek lélek, a kimondhatatlan szeretetnek és fájdalomnak emlékét.

És várták a maguké helyett annak a messze idegenben levő édesanyjának a gyermekét, akit azért küldenek el idegen országba, mert otthon . . . *nincs karácsony!*

Kuyper Katalin látta azokat a szobácskákat, kis kápolnákat, ahová ezeket a gyermekeket várták. Amit a Szív kitalálhat, — pedig az nagy mester — mind megvalósult ezekben a szobácskákbán. A legtöbbje hófehérbe öltözött, valamennyi ragyog a hollandi különös tisztaságtól, tele kézimunkával, a gyermek korához illő játékokkal. — A szekrények ruhával, fehérneművel telve várják az új kis gazdát. Még a régi, a korán elment gyermeknek ruhácskái, cipőcskéi is előkerülnek — és szent adventi érzéssel vár a ház!

Azután az történt — mondja a mi Katalinunk — hogy nem érkezett elég gyermek, hogy az utolsó pillanatban a magyar, a német anyák nem tudtak lemondani a karácsonyról, az elválásról. Talán ha sejtették volna, hogy Hollandiában az milyen vég-

telen csalódást, bánatot okoz — ha tudták volna — hiszem, hogy elküldték volna akármilyen áldozattal is az ő gyermekeiket!

Óh karácsony! Szeretet ünnepe! Te visszaadod hitünket az *emberszeretben!*

Hollandiában mindenki, minden család részt kért az adakozásból: nemcsak a munkások, nemcsak a gazdag munkaadók. A polgárság, a tisztviselők stb. mind, mind áldozni akartak a gyermekekért, az emberiség jövőjéért! A mindennapi jelenségek közé tartozott, hogy az ilyen családok lemondtak hétszámra a hús élvezetéről, vagy más természetű, érezhető áldozatot hoztak. Ki kellett elégíteni a szívüket, a családi érzést.

Hollandiában rendkívül bensőséges, meleg a családi összetartozás. Nagy a család, sok a gyermek — de sohasem elég. Ezért tudnak ők olyan nagyon szeretni, ezért olyan vallásosak.

Kuyper Katalin, köszönjük neked, hogy mindezt elmondottad, hogy eljöttél tanítani és vigasztalni bennünket.

Köszönjük, hogy velünk énekelted Hymnusunkat, azt, hogy «Mebünhődte már e nép a multat s jövőjét!» és velünk imádkoztad:

«Hiszek Magyarország feltámadásában»!

*

Kuyper Katalin azzal bucsuzott el tőlünk:

— A viszontlátásra!

Nehéz ám tőlünk is megválni, ha egyszer megszerettünk valakit!

Ősszel visszatér hozzánk, már újra megindította a gyűjtést, hogy a hideg, nehéz magyar telet megmelegítse, megkönnyítse a nélkülözö magyar gyermekeknek.

«Emlékezzél visszatérni hozzánk . . .» Várunk!

Berta Ilona.

Hiszek egy Istenben.

Hiszek egy hazában.

Hiszek egy isteni örök igazságban.

Hiszek Magyarország föltámadásában.

Amen!

A MAGYAR FÁJDALOM VÁNDORÚTJÁN.

Vándorbotot vett a kezébe a magyar fájdalom. Göröngyös útjáról, hol innen — hol ottan, zokogó érdökből, lázongó falvakból, néma városokból küldi el könnyeit.

A cseh-szlovák Komáromból.

Komárom!

Jókai városa!

A színmagyar Csallóköz megyei székhelye, a legmagyarabb városok egyike, hol a Duna két ágra szakadva öleli át a kis Erzsébet-szigetet, melynek egyik árnyas diófája alatt írta meg Jókai az első regényét . . .

Most az ősi vármegyeház díszes kapuja fölött ott éktelenkedik a kétfarkú cseh oroszlán, meg a cseh-szlovák fölírat: Županski urad.

Vérlázító a felvidéki városok idegen kézre kerülése, elrablása, de legvérlázítóbb a színmagyar Komárom esete, mit azok a bizonyos nagyhatalmak azért dobtak martalékul a cseheknek, mert ott folyik a — Duna!

És a cseheknek Duna kellett.

És a csehek megkapták a Dunát.

És megkapták Komáromot is. Elkeresztelték Komarno-ra, ami állítólag annyit jelent magyarul, hogy *szűnyogos*. Hát persze, hogy szűnyogos!

De hát melyik vízparti város nem szűnyogos?

Komárom után megkezdték a többi helységek elszlovákosítását: így Aranyos-ból Oraňos, Nemes-Ócsából Zemianska oča lett, míg Tanyánál megelégedtek azzal, hogy szlovák ortografiával Taň-nak írták.

Hanem minden igyekezetük biába való volt ennél az igazi csallóközi nevű falunál: Diós-förge-patony!

De azért Diós-förge-patonyba is csehszlovák leiratokat küldenek a «jedző»-nek, aki azután kénytelen azzal fűhöz-fához szaladgálni, míg a sok odatelepitett *csehszlovák* közül valaki megérti.

A hivatalos nyelv ugyanis csehszlovák. De ez se nem cseh, se nem tót, hanem a kettőből kevert volapük. A csehszlovák

hivatalnokok azonban szintiszta cseh cupringerek és verklislegények, meg ilyesféle szerzet (aki pincér volt régebben, az mint magasabb műveltségű egyén, legalább is tanfelügyelő!); csak elvétve akad közöttük egy-egy, aki néhány szót ért magyarul.

A csallóközi paraszt pedig joggal elmondhatja, ha megkérdik, vajjon tud-e tótul: «Sohasem szóllottam azon a nyelven» (de nem is fogok, ö. m. a f.).

A falun néhány kis fölirat beszél csak az idegen világról. De a városok! Azokat vérlázítóan elcsúfították!

De hát — úgylátszik — ez kellett, hogy a magyar önérzet feltámadjon, hogy becses legyen előttünk az a kis háromszínű rongydarab, mit az almárium fenekén most szent ereklyeként őrzünk.

Ez kellett, hogy a magyar nem törődve többé azzal, szabad-e vagy nem szabad, oda vágjon öklével — egyelőre csak a saját mellére — s hangosan a fülébe ordítsa annak a jött-ment söpredéknek: igenis magyar vagyok!

*

Szent István-nap előtt plakátot ragasztottak ki minden utcasarokra, hogy a város lakossága őrizkedjék e napot ünneppé avatni s őrizkedjék ettől, őrizkedjék amattól... mert különben!

Az összes üzletket bejárta a rendőr, hogy meg ne próbálják zárva tartani a boltot, mert így, mert úgy... a plébánián s a többi felekezetek hivatalaiban is megjelent az intő szózat, hogy ünnepi istenitisztelet pedig ne legyen!

És mégis Szent István napján az összes boltok, még a piócaáruló zsidóé is — *zárva voltak*, a templomok ajtóit ellenben feltárultak s özönlött a nép valláskülönbség nélkül először a boltívek alá, majd mikor már ember-ember hátán szorongott, künn az utcán sereglettek a templom köré, mintegy megvédve a magyarság eme utolsó kis szigeteit, hol még szabad a magyar szó... szabad a magyar imádság!

És zúgtak a megfogyatkozott harangok, minden felekezet templomában, *mertek zúgni*, a megcsonkított orgonák együtt zokogtak a sokezer siró emberrel s az emberek *mertek együtt sírni*... Nem! nem gyászünnep volt ez, hanem a feltámadás ünnepe: *a magyar önérzet feltámadásé!*

Aldebaran.

FAGY.*)

Ugye tavaszért jöttél hozzám ?

De azt nem adhatok:

Ifju arcom mögött csupán

Telet takargatok.

Ugye virágot akarsz tőlem ?

De nincs több virágom;

Ifju arcom mögött erőtlén

Levél leng a fákon.

Ugye, napfényt keresnél nálam ?

De nincs napsugaram;

Ifju arcom mögött a gyásznak

Sötét országa van . . .

Andorffy Mária.

A MÚLT ASSZONYAI — A JELEN ASSZONYAI.

Ebben a rovatban sorra vesszük a múlt és a jelen nagy asszonyait.

Sorra elénk jönnek elfelejtett arcok, színes szálakkal szövődnek elöttünk eddig nem ismert történetek. Megelevenedik a múlt s új megvilágításban látjuk meg a magyar nagyasszonyt.

Neves történettudósunk, *Takács Sándor* régi korokat megvilágító, érdekes tanulmányával kezdjük meg történeti képeink sorát.

A régi nagyasszonyok.

Kies vidéken hatalmas várrom hirdeti a dicső multat. Ám az egykoron hatalmas várból csak dűledező falak s törmelékek maradtak. Egy-egy pompás kőfaragás, oszlopfő vagy remekív az egész, amiből a régi pompára és a művészi értékre következtethetünk. De ki az, ki e csekély maradványból híven szemünk elé tudja varázsolni a régi várat? Ki tudná megmondani, mi mindent rejtett az magában? . . .

Sok-sok olyan nagyasszonyunk volt, — akik nemzeti életünk legragyogóbb emlékei lehetnének — ha életüket teljesen

*) Három év előtt, húszéves korában, tifuszban hunyt el Andorffy Mária. Itt közöljük a korán elkölleözött, tehetséges írónő egyik posthumus költeményét.

ismernők. De honnét, hogyan merítsük képük megírásához az adatokat? Krónikásaink, évkönyveink csak egy-egy megkapó tettet jegyeztek föl egyikről-másikról, de közelebbit semmit sem. Ebből a kevésből hogyan világíthatnók meg az illetőnek egész lelkivilágát? S ha meg is kíséreljük, megfelel-e az a valóság-nak? Míg a nemrég letűnt századok nagyszasszonyai közt is alig egy-kettő akad, akinek lelkébe bizalmas levelei alapján mélyelben bepillantathatunk. Mit szólunk akkor a középkor homályos időszakairól?

II. Lajos király az 1519. évben kiadott diplomájában Kanizsai Dorottya az asszonyi rend örök dicsőségének írja, aki méltán hasonlítható össze a letűnt-idők legnagyobb alakjaival!

Mi szép, mi dicső dolog volna e nagyszívű asszonyunk életét megismernünk! De hogyan? Honnét vegyük az adatokat? Pedig bizonyos dolog, hogy Lajos király nem frázisokat írt diplomájába. Mert mi történt 1526-ban? A mohácsi mezőn rothadt az országnak színe-java. A veszedelmes csatateret csak az éhfarkasok s az ezeknél is rosszabb halottrabló zsványok merték megközelíteni. És széles Magyarországon csak *egy gyöngye asszony gondolt a sok ezer temetetlen vitézre! Kanizsai Dorottya volt ez*, aki 500 embert fogadván, tisztességesen eltemettette a mohácsi elesetteket. Az 1519. évi királyi diplománál sokkal fényesebb emléket emelt magának Dorottya asszony ezzel a nagy tennéssel.

Hát igen! Voltak fennkölt gondolkozású, erényekben gazdag asszonyaink, akiknek egyetlen sor írásuk sem maradt és szinte szerencse, hogy régi krónikások egyet-mást mégis irtak tetteikről. Olykor csak a sírfelirat az egyetlen emlék, ami egy-egy nagyszasszony tetteit az utókor számára megőrizte. Mennyi szépet, mennyi magasztosat írhatnánk például *Bocskay Kláráról*, Bocskay Miklós leányáról, aki Eszényi Csapó Jánosnak volt a felesége — ha leveleit megőrizték volna. De ez nem történt meg. Csak síremlékének fölíratát másolta le egy régi krónikásunk. Síremlékét nem a családja, hanem tisztelői emelték 1586-ban. A latin fölírat többek közt ezt mondja: *«Itt nyugszik nemzettségének nagy dicsősége: Klára, aki tiszta erkölceinek fényét és híret — melynek nagyobb kincset nemes asszony nem bírhat — mindvégig megőrizte! Ajtatos, gyöngéd s hű asszony volt, aki örömmel tanult és szívesen hallgatta a tudósokat. Az öregeket, a nyomorgókat és a betegeket minden erejével támogatta; az özvegyeknek meg két kézzel osztá az alamizsnát. Az árva lányokat, bármily szülőktől származtak legyen is, kiházásitá. Természetének jóságát, hitének szilárdságát, szívének hűségét mindenki ismerte. Jó tanácsait senkitől meg nem vonta. Az aranykor szülte fejedelmeknek ez a nő valóban méltó feleség lehetett volna! Erényeit semmi idő el nem feledteti; dicsőségét a halál el nem temetheti.»*

Balassa Bálintunk Esztergom megszállásakor kínos halállal halt meg. Ki siratta őt meg, ki érezte abban a korban, hogy a magyar nemzet sokat, nagyon sokat vesztett véle? Magyar asszony volt az egyetlen, aki nemzeti csapást látott a költő halálában. *Czobor Erzsébetnek* hívták e nagylelkű nőt.

Ki nevelte, ki ápolgatta árva Zrinyi Miklósunkat? Ki fődözte fel először a gyermekben szunnyadó tehetséget? Ki halmozta el őt szeretettel, amit a költő egész életén át legjobban nélkülözött? Magyar asszony: *Batthyány Ferencné!* Ő volt az a nemes kő, mely a költői lángnak először adott tűzhelyet...

A magyar történetírás *kertészetünk multját* még nem ismeri. Kevesen tudják, hogy a XVI. század a magyar kertészet virágkora. Egész Európában ismerték nemes gyümölcseinket. Nem külföldről hozzák mihozzánk a nemes csemetéket és oltóágakat, hanem tőlünk viszik az örökös tartományokba és Németországba. A Habsburgok hatalmas kertjeibe Magyarországból kérik a nemes csemetéket. Mária királyné még Brüsszelbe is tőlünk viteti az oltóágakat. Volt olyan gyümölcsfajunk is, mely Indiába is eljutott.

Ha majdan ismerni fogjuk kertészkedésünk multját, egymásután kerülnek szemünk elé kertjeink királynői: a magyar nagyasszonyok. Látni fogjuk a nádorispánnekat, akik maguk ültetik a káposztát: főúri leányokat, akik maguk végeznek a bécsi udvar asztalára, hogy a pályát mindig ők nyerik el. Mikor 1566-ban a király egész táborával és sok külföldi fejedelemmel Győrött tartózkodott, Nádasdnyé gyümölcsöt küldött oda. Mindnyájan megbámulták. Oly országért — mondá az udvar egyik tagja — ahol ily gyümölcs terem, érdemes harcolni!

Mondják, hogy a divatnak legelső hódolói az asszonyok. Nálunk egykoron ezt nem igen hangoztatták; mert a XVIII. század elején, nem az asszonyaink, hanem a főuraink vetették le a magyar ruhát. *Nagyasszonyaink küzdöttek a módi ellen s emberseges magyar asszonyszámba csak az ment, aki hű maradt a nemzeti viselethez.* Barkóczy Krisztinával együtt nem egy asszonyunk hangoztatta, hogy «a bécsi lakás el szokta felejtetni az emberrel a hazáját.» És Károlyi Sándor generális nem tudta a feleségét rávenni, hogy Pozsonyba vagy Bécsbe menjen.

Haller grófné is így gondolkozott. Mikor arról esett szó, hogy fiai Bécsbe menjenek *«udvari levegői szivni»*, csodálkozva írta: Mit használ nekik a térdhajtásuk? «Isten kegyelméből — úgymond — mindnyájan nemzetünk magyarságában megmaradtunk. Csak maradjanak ők is lélekben és ruhában magyarok. Ha magyar köntösbe járnak is, élélhetnek»...

Tudott dolog, hogy Koháry Istvánnak «keserves rabságában, Munkács kővárában szerzett versei» megjelenésükkor nem nagy feltűnést keltettek. De Barkóczy Krisztina gyönyörűséggel olvassa

s lelkesen ír róluk. Az ő leveleiből tudjuk, hogy főasszonyaink is egy nézetben voltak vele s kapva kaptak Koháry versein...

Sokáig, nagyon sokáig folytathatnók régi nagyasszonyaink illetén dicsőítését. Mert hát volt idő, mikor ők voltak nemzeti életünknek lobogó fáklyái; volt idő, mikor szellemi és erkölcsi életünk tüzét ők élesztgették, ők őrizgették. Kiszorultak ugyan mindannyian évkönyveinkből, de majd akadnak még mélyreható szemek, ezek majd meglátják a mélységben rejlő kincseket s mindnyájunk figyelmét azokra terelik, akik nem hiu tömjénfüstöt érdemelnek, hanem nemzeti kegyeletet.

Takáts Sándor.

HÁROM MAGYAR LEÁNY HOLLANDIÁBAN.

(Utijegyzetek.)

November 26.

A vonat kattogva visz messze, mind messzebb Magyarország határától. Irén, Mici és én boldogan nézzük egymást.

— Hát mégis sikerült! — mondja egymásnak csillogó szemünk.

Hátradülök a kényelmes ülésben. Elgondolkozom. Eszembe jut hideg diákszobánk, ahol a «nagyszerű gondolat» megfogamzott kimerült agyunkban. Eszembejut a hideg őszi este, amikor három magyar leány a fárasztó órák után összebújt a félhomályban a kopott diványon. Előttük az asztalon egy levél. Mici öccse kapta holland szüleitől: «Kérj, amit akarsz, nagyon szeretettel gondolunk rád...», így végződnék a távol országból jött sűrű, tiszta sorok. Ott fekszik a levél. Három szempár tapad rá erősen s úgy látja, mintha a levél a sötét szobában csakugyan sugározna a szeretettől. A kopott diványon három ajakról hangzik el a vágyó sóhaj:

— Istenem, csak Hollandiába mehetnénk!

Az erős vágy tollat ad a kézbe, kigyúl a villany s forró, remegő betűkkel kedvesen kérő, szívreható szavak repülnek még az éjjeli postával Hollandia felé.

Eszembejut mindez... s most lehúnyom a szemem, megpróbálok aludni, amíg zakatoló vasparipánk keresztül száguld fojtogatott sorstársunk, — Németország szerencsétlen földjén.

November 27.

Reggel 6 óra. Vonatunk nemrég haladt el az esseni Krupp gyárak izzó vaskohói mellett, melyek bevilágították a vaksötét éjszakát. Egyszerre csak idegen hang ütötte meg fülünket — ismeretlen férfi állt előttünk. Álmos szemünkkel csodálkozva néztünk rá, míg végre megértettük: *Zewenaarban* vagyunk a holland határállomáson és személyesen kell jelentkeznünk az útlevel láttamozásánál. Az álom hirtelen kiröppent szemünkből s örömteli izgalommal ugráltunk le a vonat lépcsőjéről. Tehát itt vagyunk! Ez Hollandia! Kíváncsian tekintünk körül. És az első benyomás: az első szó, hang, amely holland ajakról, holland földön elhangzott számunkra, könnyeket csalt szemünkbe s megalapozta azt a végtelen szeretetet, amelyet Hollandia iránt érezünk. Mert ez az első szó — magyar szó volt. A fogadásunkra kiküldött komitétagok egyike — «jónapottal» köszöntött a messze idegenben.

A legelső «kopje-tee»-t *Zewenaarban* kaptuk az utlevél láttamozása után. Sonkászsemlét adtak hozzá, mely — mit tagadjam — nagyon jól esett. A tea viszont szokatlanul erős volt. Reggelizés közben teljesen kivilágosodott. Visszaszálltunk a vonatba, hogy folytassuk utunkat, Utrecht, majd Amsterdam—Alkmaar felé. Hollandia oly kicsiny hogy egy nap alatt nagyon könnyen be lehet utazni az egészet. Talán ezért nem indul s nem is jár vonat éjjel Hollandiában.

Kíváncsi szemmel ültünk a vonatablak mellé. Mindenütt síkság, messze-messze síkság. De mégis oly más, mint nálunk — a sok apró csatorna keresztül-kasul, s a szélmalmok, a kedves jellemző holland szélmalmocskák!

A földeken kint — csak férfiakat láttunk. Oly elütő ez a németországi, vagy akár az otthoni látványtól, ahol szineskendős asszonyok élénkitik a mező képét. Itt nem. Itt csupa férfi. Hollandiában *asszony nem végez férfimunkát*. Csodálkozva néztek ránk, mikor eziránt érdeklődtünk.

— Ki ügyelne föl a ház rendjére s főleg — ki nevelné, ki gondozná a gyermekeket?! mondták csodálkozva.

Mi hazagondoltunk: a sok korán megtört, agyondolgozott asszonyra, a sok-sok köszáló, anyakezet nem érző elzüllött gyerekre ... S elszorult a szívünk.

Amsterdamba 2 órakor érkeztünk. Már nagyon éhesen, mert

a kora reggeli kopje-tee óta nem kaptunk semmit. De azért szőgyeltünk szólni.

— Majd csak kapunk valamit! — biztatgattuk egymást. Amsterdamban megkérdezték, chesek vagyunk-e?

— Bizony reggel óta nem ettünk! — vallottuk meg őszintén. Sietve adtak erre csokoládét. Ez volt az *első* csokoládé, amit holland földön ittunk.

Most már csak Alkmaarig tartott utunk. Hogy gyorsabban teljék az idő, a komité egyik tagja felszólított: énekeljünk. Ő maga kezdett bele elsőnek. Elkezdte énekelni a *magyar himnusz*t.

Oly végtelen jóleső volt ez a minduntalan megújuló figyelem irántunk, ez a tuláradó szeretet *minden iránt, ami magyar!*

Délután 5 órakor végre megérkeztünk Alkmaarba. Itt elosztottak bennünket, mindenkit a maga családjához. Amint szállásaink felé tartottunk, kíváncsian tekingettünk körül.

Alkmaar nem nagy város. (18.000 lakosa van) Meglepett a sok sok fényes kirakat. Majdnem minden háznál egy hid, mert Alkmaar utcáit is, mint az egész országot, csatornák szeldelik. A város közepén az elmaradhatatlan szélmalom égbenyuló lapátai forognak zajtalanul, esőndesen. Olyan békés, nyugodt itt minden, mintha egy álombeli meseországban járnánk, s az emberek is végtelenül jók, mesebeliek.

Családom közvetlen, meleg szeretettel fogadott. S én tudtam, hogy én is nagyon fogom szeretni őket! Már az első percben, ahogy holland földre értünk, éreztük, hogy ránk is, mint *minden idejutott magyarra, nagy, szent feladat vár*: ezt a felénk áradó, de az egész magyarságnak szóló nagy szeretetet nem csak megtartani, de fokozni is!

Örömmel vezettek szobámba, hol azonban némi csalódás ért. Már jóelőre örültem a gazdag Hollandia kellemes, fűtött lakásainak a nélkülöző, hideg pesti telek után. És ime, szobámban nincsen kályha! Minden a legnagyobb körültekintéssel előkészítve, az ágy megvetve . . . de a szoba hideg! Holland anyám mosolyogva világosított fel:

— Itt nem tartják egészségesnek a fűtött hálószobát!

Mit tehettem mást? Mosolyogva fogadtam én is a kijelentést. Gyorsan hozzáláttam a kicsomagoláshoz, s most kissé vacogó foggal fejezem be első napom leírását, hogy a fáradságos ut után pile-

nőre térjek. Vajjon mit fogok álmodni idegen föld alatt, az első hollandiai éjszakán?

November 29.

Két napja vagyok Alkmaarban. Családomon kívül senkit sem ismerek, velök is jórészt csak jelekkel «beszélek». Így aztán, bizony meglehetősen unalmas, azaz csak lett volna ez a két nap. Mert érdeklődésemet lekötötte a sok érdekes holland szokás megfigyelése.

Legelőször is leirom a napi rendet, mely merőben különbözik az otthonitól. Megérkezésiünket követő reggel elég későn keltem, csak 9 után kerültem asztalhoz. A reggeli itt az első tartalmasabb étkezés. Teát kaptam tejjel. A tea megint szokatlanul barna volt. Ugy látszik, itt mindig így készítik. Furcsa, hogy a teát kis mokkacsészében adják, amelyből otthon a fekete kávét. Természetesen, így több csészével ittam egymásután. Az asztalon sok mindenféle: tejes kenyér, mazsolás kalács, vaj, füstölt hus, sajt, jam, ánisos sütemény, csokoládécukorka. (Nagyon csodálkoztam, mikor testvéreim a csokoládécukorkát a jammel együtt vajjas kalácsra tették.) Mindegyikünk kapott egy kis szelet nagyon fekete kenyeret is, mely árpából és rozsból készült. Azt mondták, ez nagyon tápláló. De nekem nem ízlett.

Mikor felálltunk a regelitől, az összes kis csészéket a teás tálcára tették, figyelmeztettek, jegyezzem meg, melyik volt az enyém. Először nem értettem, mire való ez, de aztán láttam, hogy a szamovár állandóan *egész nap ég* s ha valaki átmegy a szobán, csak odalép, tölt csészéjébe és lehörpinti.

Tizenegy órakor volt a második étkezés. Az igazat megvallva, én már nagyon vártam. Otthon tartalmasabb tizóraihoz voltam szokva, s így reggel keveset ettem. De csalódottan ültem le, amint az asztalon végigpillantottam: nem kaptam mást, mint kávé «koek»-al (aprósütemény), melyet dobozból kínáltak. Mindenki vett egy darabot a vékonyka süteményből, én is. Egy harapásra megettem, de bizony, nem kínáltak másodszor! Egész természetesnek tartották, hogy egy sütemény egy csésze kávéhoz elég, s ők tényleg addig majszolták, eszegették azt az egy kis darabkát, míg a kávéjuk el nem fogyott.

Egy órakor volt a *lunch*, ez olyan mint reggel a «brood», csakhogy most füstölt halat is kaptunk hozzá. Ez volt délben, amikor *otthon*. — ebédelünk.

Három és hat óra közt van a rendes teázás. Ilyenkor jönnek a látogatók, akiket a szives háziak rögtön teával kínálnak.

A délutáni teázás után, 6 órakor találják a meleg ételt. Olyan furcsa, szokatlan, csak egyszer enni főtt ételt, s éppen — uzsonna idején!

Nyolc órakor megint kávéval s egy kis süteménnyel kínáltak holland szüleim, mint délelőtt. Családom a legnagyobb figyelemmel, kedvességgel, szerető gondoskodással vesz körül, nem úgy bánnak velem mint vendéggel, hanem pótolni akarják az otthont: enyéimet, hazám földjét, melytől olyan távol vagyok.

December 2.

Ma változatosságot hozott egy látogatás. Még pedig — egy magyar hölgy látogatása! Itt lakik a közelben Dirk Ouwehand doktoréknál, s nagyon örült, hogy magyarok kerültek ide. Meg is hívott mindjárt két barátnőmmel együtt egy «magyar ebéd»-re. De úgy, hogy már előbb menjünk — és segítsünk! Kiváncsi vagyok, milyen lesz? Kikkel ismerkedünk meg?

December 5.

Holland nővérem, Mien ma délelőtt sétálni vitt a városba. Az utcánkban egy ismerős lánnyal találkoztunk.

— Grietje! — ennyit szólt Mien köszönés helyett.

Csodálkozva néztem rá, mire megmagyarázta, hogy itt mindig névvel együtt köszönnek, vagy elhagyják a köszönést, de a nevet mondják. Milyen furcsa!

Kérve a forgalmasabb városrészbe, különösen hatott rám a rengeteg biciklista. Nők, férfiak vegyesen. Az utcákon nagy rend, tisztaság. Egészen elszoktam már ettől! Forgalmi rendőr vigyáz a nagyobb utcakeresztezéseknél és egy kézmozdulatával irányítja a kocsikat. Hozzátartozik az itteni nagy rendszeretethez, hogy mindenki azonnal engedelmeskedik. Pedig, — amint holland nővérem meséli — különösen a vidéken nem nagyon szeretik sem a rendőröket, sem a katonákat. A katonát ingyenélőnek tartják, mert nem végez hasznos munkát. (Ők gondolkozhatnak így, hiszen Hollandia a béke országa!)

— Toborozzák, vagy sorozzák itt a katonákat? kérdeztem.

— Sorshúzás dönti el, hogy ki lesz katona, — felelte Mien.

A rendőrré, olyan értelemben, mint nálunk, tulajdonképen nincs is szükség. A biciklik százszámra állnak gazdátlanul az utcán, anélkül, hogy egy is eltűnne, vagy elcserelődne. Hogy Hollandia a rend és a tulajdon-biztonság országa, kitűnik Mien szavaiból is, aki ezt mondta nekem:

— Itt még egy fél kéztyű sem veszhet el, — megtalálja az ember a városházán...

Írigylésreméltó állapotok! Vajjon elérhetjük-e ezt mi is valaha?!

December 7.

Ma volt a «magyar ebéd». Már jóval ebéd előtt átmentünk a doktorékhoz mind a hárman. A magyar hölgy épen a konyhasztalt súrolta, s utána egy hosszúkás, literes palackot mosott tisztára.

— Minek ez? kérdeztem csodálkozva.

— Nyujtónak! felelte nevetve. Aztán az asztalra mutatott:

— Ez a gyúródeszka. Krumplilevest, töltött káposztát kapatok ebédre, s utána almáspitét. Ahoz ez a sok előkészület!

Azt hittem, tréfál. De mikor láttam, hogy nagykomolyan nyujtani kezdi a lesúrolt asztalon az üveg-nyujtóval a jó pite-tésztát, elhittem végre, hogy Hollandiában nem ismerik ezt a szerszámot. *Soha a háznál tésztát nem készítenek.* Főtt tészta, galuska, (a kedvenc étel!) «pfuj» nekik, csak állatoknak adják. A süteményt cukrászdából hozzadják. Ezért van annyi cukrászda Hollandiában.

A «magyar ebéd» remekül sikerült. Nagyon izlett mind a doktoréknak, mind rokonaiknak, a három fiatalembernek, akik szintén hivatalosak voltak a magyar ebédre. Utána, nem is sejtván, hogy ez itt nem illik, táncra perdültünk. Szerencsénk, hogy egy «liberális» protestáns családnál, és nem «orthodox»-nál voltunk! Így ők is jókedvre hangolódtak, s egy óra mulva már *együtt táncolták velünk a csárdást.* Olyan hévvel és nekibuzdulással, mintha soha sem akarnák abbahagyni...

December 10.

Holland szüleim tegnap elvittek Nina Dolce hangversenyére. Alig akartam hinni füleimnek, mikor — *magyar dal*, a «Csak

egy kis lány van a világon» szívreható melódiája zengett elő vonója alól... A művésznő nem is tudta, hogy magyar is hallgatta. Nem is tudta, milyen boldog estét szerzett ezzel nekem!

(Folyt. köv.)

K Ü L F Ö L D.

Finnország.

Finn asszonytestvéreink meleg szeretettel fordulnak felénk. A «Suomen naisten», a finn asszonyok lapja utolsó számában úgyszólván teljesen a finnországi magyar kiállítással foglalkozik. Címlapján a kiállítás vezetőjének magyarruhás alakja látható s ezenkívül még sok képet közöl a magyar kézimunkákról.

ASSZONYOK MUNKÁJA A FŐVÁROSBAN.

A kormányzó elismerése.

Horthy Miklós Öföméltósága a MANSz. fogolyfogadó-bizottságának, különösen Schmidt Miklósnénak és Tasner Máriának, a bizottság elnökének, ill. elnökének legmagasabb elismerését fejezte ki a hazatérő hadifoglyok fogadása körül kifejtett lelkes és önzetlen tevékenységükért.

A MANSz. ismerte fel elsőnek a szeretetteljes fogadás humanus és szociális jelentőségét és elsőnek sietett a honvédelmi minisztérium segítségére, hogy a hazatérők első perceit, a magyar nőket jellemző közvetlenséggel, szeretetteljes gondoskodással bensőségessé és meleggé tegye.

A szövetségben belül e célra külön fogadó-bizottság alakult, amely sem fáradságot, sem időt nem kimélve, hazatérő honfitársaink üdvözlésére sietett, hogy minden ellenkező, célzatos híreszteléssel szemben meggyőzzék a hazatérőket arról, hogy itthon mindenütt öröm, büszke lelkesedés és testvéri szeretet várja őket.

Kiáltvány a felszabadult Baranya asszonyai- és leányaihoz.

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége és a hozzá csatlakozott Orsz. Katholikus Nőszövetség, Magyar Protestáns Nők

Orsz. Szövetsége és a Szociális Misszió Társulat Orsz. Szervezete a következő kiáltvánnyal köszöntötte a felszabadult Baranya asszonyait és leányait:

Testvéreink!

Köszönteni jövünk Benneteket abban az órában, amikor magyar hajnal hasad Baranya felett!

Köszöntjük azt a visszatérő földet, amelyet soha nem veszítettünk el, mert rabságában is mindig a mienk volt, mint ahogy a mienk Nagy-Magyarország minden talpalatnyi földje, ezer esztendő viharaitól szántott minden bérece, tiz évszázad óta felénk futó folyóinak ágya.

Köszöntjük Pécs város visszatérő székesegyházát, a keresztény magvetés ez ősi fáját!

Köszöntjük Mohácsot, a porladó hősök hamva fölé terített szemfedőt és leborulunk egykor vérrel áztatott földjére a feltámadás örökké élő hitével lelkünkben!

És köszöntjük és áldjuk a Ti *hűségteket*, amelyet nem fordíthatott el tőlünk a rabló hóditók erőszaka. sem az Isten és Haza ellen uszítók szava!

Testvérszeretettel köszöntünk Benneteket baranyai asszonyok szenvedések Golgothájának végső állomásán!

Viharban bontottunk zászlót, forradalmak pusztító tüzeiben gyűjtöttük össze a hitben a nemzeti érzésben hű asszonyokat. Kifosztott otthonok, kihült tűzhelyek mellől jöttek ezren és ezren és a hazátféltő gondban összefonódtak a lelkek, munkához láttak az asszonykezek.

Ma Értetek jöttünk! Ez ünnepi órában Baranya felett bontunk zászlót. Ma Hozzátok szólunk földiekben koldusan, lélekben töretlenül: «Jertek és dolgozzatok velünk *Istenért, Hazáért, Feltámadásért!*»

ASSZONYOK MUNKÁJA AZ ORSZÁGBAN.

Szombathely.

(A MANSz. mozija.) A szombathelyi Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége most rendez be moziját. Mivel a régi engedélyes elvitte a berendezést — nagy feladat előtt állnak a szombat-

helyi asszonyok. Drága pénzen, nehéz viszonyok között kell beszerezni mindent, ők pedig a legjobbat, legtökéletesebbet akarják.

Koroknay Istvánné elnök fáradságot nem kimélve utazik Budapestre, s munkálkodik a felszerelés körül, hogy az új berendezés tökéletessége és a darabok megválogatása által a Magyar Asszonyok mozgószínházát igazi kulturtényezővé emelje. Minden biztosíték meg van arra nézve, hogy a mozi október 1-én megnyithatja kapuját.

(*Tiltakozó gyűlés.*) Nyugatmagyarország elszakítása ellen tiltakozott a MANSz. nagygyűlése aug. 24.-én a vas megyei asszonyok nevében. Tiltakozását felküldte a kormányhoz és a soproni antant-misszióhoz. Koroknayné indítványt terjesztett elő, hogy Ausztria viselkedését a legerélyesebben toroljuk meg, *s a retorzió ránk irányuló terheit viseljük szívesen és kitartással.* A közgyűlés elfogadta az indítványt, melyet hazánk iránti kötelességünk, mindnyájunknak elfogadni és erős szívvvel, erős elhatározással betartani.

Zalaegerszeg.

(*Newton lord levelei.*) Öt lordnak mondott köszönetet a MANSz. budapesti központja, azonkívül vagy nyolc vidéki szervezete is, a Magyarország iránt tanúsított jóindulatért. Érdekes, hogy válasz csakis Newton lordtól és csakis Zalaegerszegre érkezett. Azóta állandó összeköttetés van a lord és a zalaegerszegi MANSz. között. Ez nagy hasznára lehet még az országnak, tekintve, hogy Zalaegerszeg alatt húzódik el az élő testünkből kiszakított hus és vér: a hetési vidék szinmagyar, szerbek által különösen sanyargatott 24 községe.

(*Zalamegye gyűlése.*) Aug. 14.-én, vasárnap gyűlést tartott a zalamegyei MANSz. Árvay Lajosné elnöklésével a vármegye-ház nagytermében. Budapestről Tormay Cecile és Bornemissza Adél bárónő utaztak le. Az eddigi munkáról Ábrahám Ernőné számolt be, a jövő munkaprogramját pedig Fatér Endréné adta. Tormay Cecile beszédet intézett Zalavármegye asszonyaihoz, melyben kifejezte azt a nagy reményt és bizalmat, amellyel a magyarságnak a központban, Budapesten élő asszonyai viseltetnek a nemzeti küzdelmekben mindég előljáró zalai asszonyok iránt. A gyűlés után a Főisk. Hallgatók Szövetsége magyar estélyt rendezett. Tormay Cecile itt is felszólalt. Beszélt az ifjuság kötelességéről és visszaemlékezett arra az időre, mikor a keresztény

magyar ifjuság még nem volt szervezve, még nem ébredt öntudatra s a kajánul vigyorgó idegen faj büntetlenül mocskolhatta be, téphette le a «Nem! Nem! Soha!» plakátot...

Sümeg.

(Nagygyűlés.) Aug. 15-én, d. e. 11 órakor nyitotta meg Riszner Ferenéné elnök a sümegi nagygyűlést, melynek különös szépséget kölcsönzött, hogy a környékbeli falvak asszonyai nemzeti lobogókkal, virágokkal díszes kocsikon érkeztek. Mindvégig a leglelkesebb hangulat uralkodott. Megindultan hallgatta mindenki *Tormay Cecilt*, aki szép programját adta a sümegi munkának. — Ki kell emelnünk az üdvözlők közül *Pethő Lajosnét*, aki az *ukki* fölmives asszony-társadalom nevében keresetlen szavakkal üdvözölte *Tormay Cecilt*, kit a falu asszonyai is vezérüknek tartanak. — A gyűlés után *Darnay Kálmán* híres archeológusunk múzeumát, Sümeg nevezetességét tekintették meg a pesti vendégek. Örömteli csodálattal szemlélték a nagybecsű gyűjteményt, mely *Darnay* hatalmas kulturmunkájának eredménye. Oly ritkaság is van itt, ami a British Muzeumban nincs: a legrégebb vasszobor, melynek így a British Muzeum csak fényképét őrizheti. Ott van a dunántúli ásatások java, kiválogatva az őskortól napjainkig, s egy gyűjtemény, mely a Magyarországon megfordult összes népfajok koponyáit tartalmazza. Egy teremben *Kisfaludy Sándor* összes levelei, összes művei, mind kéziratban, *Szegedy Róza* csodálatosan épségben maradt hajából egy fonat, ruhája, papucsa.

Délután kirándulást rendeztek a Sarvaly erdőbe, este pedig társasvacsorát. A vacsorán *Lukonich Gábor* főorvos Sümeg városa nevében köszöntötte föl *Tormay Cecil* elnököt. A város és a *Kisfaludy Kaszinó* nevében Sümeg legnagyobb asszonyának, *Szegedy Rózának* egy hajfürtjét ajándékozta a magyar asszonyok vezérének, *Tormai Cecilnek*.

Szalkszentmárton.

István király napján, aug. 20-án hazafias ünnepélyt rendezett a MANSz. szalkszentmártoni csoportja. Az ünnepélyt a csabonyi erdőben *Domián János* nyitotta meg, utána *Tormay Cecil* emelkedett szólásra. Az ellenségtől megkímélt területek lakóihoz

beszélt, felhívta figyelmüket a többiek határtalan sok szenvedésére, melyet csak nagy szeretettel, testvéri vigasztalással felejtethetünk el. Grégersen Lujza mondott még a szalkszentmártoni asszonyoknak lelkesítő beszédet.

Hódmezővásárhely.

Barabás Istvánné elnök aug. 19.-én és 20.-án a város más-más helyén tartott gyűlést a szövetség céljainak ismertetésére.

LEVELES-LÁDA.

Üzenet minden magyar asszonynak! A betű szárnyán sok, sok magyar asszonylélek repül hozzánk. Repeső örömmel fogadom, várom őket. De nemcsak kérdést, üdvözlést! Okos eszmét, jótanácsot, segítő erős kezet várok én a magyar asszonyoktól. *Ezt várom, s bizom benne, hogy nem hiába!*

Többeknek. A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének minden tagja kaphat pamutot. Egy tagnak 240 dekát utal ki a szövetség. Aki ennek kétharmadrészét (160 dekát) a szegény gyermekek részére feldolgozza; — a felmaradt 80 deka pamutot megtarthatja.

K. J.-né. Üdvözlő soraiért és lapunk terjesztéséért hálás köszönet!

Özvegyasszony. A drága paradicsom befőzése most nagy gond mindenkinek. Mi csakis azt tanácsolhatjuk, hogy ne halassa a befőzést, mert egy háztartás sem maradhat paradicsom nélkül télire. Sokan nem tudják, hogy a szítán áttört paradicsom hátramaradt héját fel lehet használni: a sütőben vagy napon megszáritott héját főzésnél a zöldséghez keverjük és így a levesnek, sültthöz való mártásnak jó ízt és szép színt ad.

B. Ilonka. Az érdekes adatokat köszönjük, kérjük megfigyeléseit más-kor is.

Érdeklődő. A dívatlap minden negyedévben egyszer jelenik meg.

Budai. Kérdéseire örömmel felelünk. 1. Ha nyílt kérdést akar tenni asszonytársaihoz szívesen közöljük a kérdést, a beérkezett válaszokat pedig a következő számban. 2. A gyűjtőívet kiadóhivatalunkban, VIII., Mária-utca 7. alatt adjuk át, vagy kívánságára postán is elküldjük.

Kíváncsi. Egyes szám ára, a dívatlapé is külön: 10 K. Olesőbban a legjobb akarat mellett sem számíthatjuk, olyan drága a papír és hihetetlen nagy a nyomdaköltség.

K. M. Budapest. Lelkes sorait és a följajánlott segítséget előre is köszönjük. Várjuk!

Özv. dr. K. G.-né. Kedves levele épen lapzártá előtt érkezett s így ez uton mondok köszönetet a kiválóan jóleső, buzdító sorokért.

*A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége iránti bizalmából
szerkeszti*

RADVÁNCZI NOVOTNY MARGIT

TARTALOM.

	Oldal
Tormay Cécile: Baranya	1
radvanczi Novotny Margit: Levél Sopronba	2
Végvári: Nem nyugszunk bele! (Vers)	3
Bertá Ilona: Egy hollandi jóbarát	4
A magyar fájdalom vándorútján.	
Aldebaran: A cseh-szlovák Komáromból	8
Andorffy Mária: Fagy (Vers)	10
A mult asszonyai — a jelen asszonyai	
Takáts Sándor: A régi nagyasszonyok	10
Három magyar leány Hollandiában (Uti jegyzetek)	13
Külföld	19
Asszonyok munkája a fővárosban	19
Asszonyok munkája az országban	20
Levelesláda	23

Kitünő juhsajt!

Kilója 60 K.

Megrendelhető:

Barabás Istvánné-nál
a MANSz. hódmezővásárhelyi elnökénél.
Hódmezővásárhely.

Kosár- és kerti- bútor-készítés TISZAFÜREDEN.

Érdeklődni lehet:

Brenner Jaroslávné
a MANSz. elnökénél Tiszafüreden.

Kiadja: A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége.

FELELŐS KIADÓ: KISS KÁROLY.